

ST. — NO. 1434.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 6. MARCA (March 6), 1935

Published weekly at
2639 W. 26th St.

LETO — VOL. XXX.

OFENZIVA SODIŠČ PROTI INTERESOM LJUDSTVA

NEW DEAL V VRTINCU PORAZNIH UDARCEV

Garancije delavstvu v NRA so izgubile
tudi papirnato veljavo. -- Zmaga trustov

Položaj po dveh letih nove administracije ne-
spremenjer. — Gospodarstvo v negotovosti

ZAKONI, ki bi imeli služiti ljudstvu na škodo privatnih interesov, niso bili v tej deželi še nikoli "ustavnii". Kapitalizem se je vedno pobrigal, da si je svoje privilegije zavaroval posebno s sodišči. New deal ni v tem pravilu ničesar spremenil. Določba 7a v Niri, ki garanira delavcem pravico nemotene organiziranja in kolektivnega pogajanja, z delodajalcem, je tako malenkostna koncesija delavcem, da ne bi zaslužila nikakih hvalospevov. A vendar jo je organizirano ameriško delavstvo pozdravilo s takim ognjem, kakor da res pomeni mejnik med staro in novo dobo.

Veselje unij pa je bilo le kratkotrajno. Korporacije niso točke 7a nikoli priznale in še manj pa se ravnale po njih. Odslavljale so člane unij in v boju zoper A. F. of L. so hitele ustanavljati kompanijske unije. Organizirano delavstvo je apeliralo na vlado, da naj uveljavlji omenjeno določbo, ampak brez ugodnega odziva. Tedaj so tudi konservativni unijski voditelji spoznali, da je stavka še vedno temeljno bojevno sredstvo. Namente, da bi Rooseveltova administracija stopila odločno na stran delavstva, je stala mlačno ob strani in pustila, da so političi in kompanijski birci streličati stavkari, jih pretepal, izvili v ūikaniali. Oblast je bila in je v tej borbi prav tako s privavnimi interesi, kakor je bila na primer pod prejšnjimi predsedniki.

Zaradi unije odsavljeni delavci so pritirali vprašanje točke 7a na sodišče. Delavski odbor si je izbral slučaj v Wiertonovi jeklarni, kjer je kompanija iz vsega početka odločno izjavila, da se ne bo pod nobenim pogojem pogajala z "zunanjo" unijo. Organizirane delave je odslovala, ostale in novoposlene pa je primorala v svojo unijo. Nastalo stavko je končala vlada z obljubo delavcem, da bo kompanija s sodiščem primorala spoljnjevati vse zakon, zapaden v Niri, torej tudi določbo o pravicah delavcev za organiziranje in kolektivno pogjanje.

Dne 27. februarja je zvezni sodnik John P. Nields v Washingtonu, Del., odločil, da je točka 7a neustavna, in da so neumestno, kajti kadar mora

kompanijske unije ustavne. Wiertonova korporacija je zmagala in z njo vse druge, unijsko delavstvo pa je za eno skušnjo bogatejše.

Drug poraz je doživel organizaro delavstvo dne 27. feb. v Kentuckyju, kjer je federalni sodnik Charles I. Dawson na apel 39 premogovniških družb prevedal vladi uveljavljati pravnik, tikajoč se reguliranja premogovniške industrije. Glavni namen te preovedi je v tem, da je unija U. M. W. postavljena pod kap. Kompanije smejo imeti svoje policaje za "varovanje" privatne svojine, in to je po mnovenju omenjenega sodnika najsvetjejši in temeljni zakon. "Nihče ne sme družb prisiliti, da morajo svojim delavcem plačati več, kakor so one pri volji," je eden izmed njegovih izrekov v razsodbi.

Ze pred tem je neki drug sodnik izdal odlok, da so tiste določbe v zakonu o železnicah, katere so v prilog železničarjev, kot na primer pokojnine, neustavne.

Enak neuspeh je imel "New deal" na sodišču v Temesseeju, ki je odločilo, da vlada ne sme prodajati odvilenega električnega toka iz svojih elektrarn, ki jih gradi v tej državi. Mestom in podeželskim občinam pa je prevedal kupovati električni tok od vlade, kajti s tem bi bila ogrožena privatna svojina (privatne elektrarne), cesar konstitucija ne dovoljuje.

O večini teh zadev bo končnovlajivo odločilo vrhovno sodiščo; zanašati se nanj bi bilo točka 7a neustavna, in da so neumestno, kajti kadar mora

Klerikalizem Zed. držav ne pozna mej

Pridni Grace prejel poleg plače še nad \$14,000,000 bonusa

V preiskavi municipiske industrije je bil pred kongresno komisijo zaslisan tudi Eugene G. Grace, predsednik Bethlehem Steel kompanije. Dejal je, da je proti podržavljenju municipiskih tovarn in proti odpravi profita. Njegova družba se peča tudi z gradnjo ladij, posebno vojnih ladij, pri katerih je napravila milijone profita. E. G. Grace je za velik dobiček in kompanija mu je izkazala hvaležnost s tem, da mu je v 18. letih plačala nad 14 milijonov dolarjev bonusa, poleg plače, ki je bila \$12,000 na leto. L. 1930 mu je družba bonus znižala, toda zvišala mu je plača z 12 na 101 tisoč dolarjev na leto.

Grace pravi, da je "draftanje" ljudi v slučaju vojne na mestu, ne pa "draftanje" industrije. Ko ga je neki senator vprašal, čemu bi tudi on ne delal med vojno za dolar na dan, kakor mora vojak, neglede na svoj prejšnji poklic, je dejal, da bi to povzročilo v vodstvih municipiskih tovarn veliko zmedo. Zato so visoke plače potrebne, ker vzpodobjujo ravnatelje k iniciativi.

Noben ravnatelj nobene industrije ni vreden 14 milijonov dolarjev bonusa, niti ne plače, kakršno prejema Grace. Oboje je iztisnjeno iz sram delavcev, katere v Gracejevih tovarnah sramotno izkoriscajo.

odločati med interesni delavstva in kapitalistov, je njegov odlok v korist slednjim. Dokler bo ameriško delavstvo brez svoje politične sile, ostane to razmerje nespremenjeno.

Socialisti v New Yorku proti kratenju političnih pravic

Poslanec Ostertag je vložil nedavno v zbornici predlogo, katere namen je odvzeti komunistični stranki in drugim preveritvnikim skupinam pravico rubrike na glasovnici.

Socialistična stranka v New Yorku je vložila proti tej nameri takoj oster protest in navedla iz prejšnjih izkušenj slabe posledice takih postav.

Znaten dobiček Radio korporacije

Radio Corporation of America je napravila lani \$4,249,264 čistega dobička.

KAJ JE USTAVNO IN ČEMU?

Clanji zveznega vrhovnega dela v industriji, ga je proglašilo neustavnim. Vsa zgodovina ameriškega vrhovnega sodišča priča, da njegovi člani sklepajo največkrat na podlagi svojih osebnih naziranj, in tako se ta najvišji tribunal deli v "progresivne" in "konserativne" sodnike.

V pogledu ukinjenja zlatega standarda so redkokdaj edini v presojanju priziv, o katerih imajo odločitev, ali so ustavni, ali protiustavni.

Bogati postopajo še bogatejši in revni še bolj revni, kljub obljubam o "redistribuciji" naravnega bogastva.

Zivljenske potrebičine se draže. Zaslužek, kjer ga ima, še daleč zadaj.

Breme davkov, ki je nalaganje ljudstvu, postaja čezdale težje.

Izkoriščanje se nadaljuje nemoteno, oziroma je z NRA celo bolj zavarovano kakor poprej.

"JUSTICA" V NEMČIJI

"Justica" v Nemčiji se je pomaknila v barbarski srednji vek, s to razliko, da se zdaj izpiri v cilindru in fraku. Toda "starodavna sekira" je ista kakor v temni prošlosti.

Podraževanje živil in drugih potrebščin

Poljedelski tajnik Wallace prerokuje v tem letu znatno zvišanje cen mesu, mleku itd.

Cene živilom bodo do konca tega leta 12 odstotkov višje kakor lani, je dejal poljedelski tajnik Wallace, ki storii, kolikor je v njegovi moći, da jih bi zvišal na stopnjo, kakor so bile l. 1926. Zivljenske potrebščine so postale že lani precej dražje in letošnje višanje povzroča delavskim gospodinjam nove skrbi, kajti dočim gredo cene živila, npr. stanovanja, elektrike, plin, kurivo, oblike itd.

Poljedelski tajnik tolmači, da so druge potrebščine sorazmerno precej dražje, ker se niso nikoli pocenile toliko kakor živila, npr. stanovanja, elektrike, plin, kurivo, oblike itd.

On meni, da se cene potrebščin zvižajo v prvi polovici tega leta 11 odstotkov, veliko manj pa v drugi polovici leta, oziroma po njegovem prerokovanju le en odstotek.

A. Mellon, davki in darila

Davčni urad zvezne vlade Andrew Mellon zopet pesti zaradi dohodkov, ki so sedanjih nizkih mezd, bodo delavci morali kupovati toliko manj, in situacija, kar se farmarjev tiče, ostane nespremenjena. Krize ne bo mogoče odpraviti z draginjo za delavce in z davki na živila ter druge potrebščine, ki jih zdaj zakonodaja tako pridno nalagajo.

Wallace meni, da je vzrok podražitve zmanjšanje obdelava-

nih polj in druge restrikcije v pridelovanju ter živinoreji, ki jih je izvedla v preših dveh letih vladna AAA. Pravi, da je bila veliko kriva tudi suša lanskog leta.

V preiskavi njegovih finan-

ce postal javno, da je podaril sinu Paula meseca marca 1932 blizu devet milijonov dolarjev.

Vladna preiskava je tudi v tem slučaju dograla, da so si člani familije prodajali drug drugemu delnici iz zglobu, in vsote teh papirnatih izgub pa odsteli od dohodkov, od katerih bi drugega morali plačati dohodninski davki. Tako so počeli več ali manj vsi bogataši in učaniki vlado za mnogo milijonov na davku.

Kar je nekaterim progresiv-

TRUD IRSKIH "POLITIČARJEV" V BORBI PROTI VLADI MEHIKI

Zahteve v kongresu in v legislaturah za posredovanje Zedinjenih držav v prid "preganjane matere cerkve" v Mehiki

ZEDINJENE države se strogo drže načela, da je ni dežele, ali skupine dežel, ki bi imela pravico, moralno ali kakršno koli, za umesavanje v notranje zadeve te republike. To je en vzrok, da zvezni kongres tako trdovratno nasprotuje predlogu za pristop v mednarodno razsodišče, dočim noče o pridruženju v ligi narodov niti slišati.

Ampak zvezni kongres je v tem oziru zelo hipokritičen. Dovolil je Rooseveltovu administraciji skoraj milijard dolarjev v prihodnjem proračunu za oboroževanje — seveda pod krinko obrame — v resnici pa v edinem namenu za zgraditev militarične sile, ki bo lahko ukazovala vsled svoje premoči drugim deželam.

Ako bi se primerilo, da bi zahtevala npr. Argentina, ali Velika Britanija ali Japonska preiskavo v tem ali onem kraju v Zed. državah, vse kapitalistično časopisje bi solidarno kriknilo proti in zahtevalo maščevanje nad državo, ki si bi privoščila tak insult.

Toda v Zed. državah je mnogo hinavstva ne samo v običajih ljudstva, ampak prav tako v njih vnanji politiki.

Uredniki hipokratickih listov, katere kontrolirajo privatni interesi, zelo radi kažejo na gladovanje v sovjetski Rusiji, na Hitlerjev teror in na nazadnjaštvo kjerkoli, dočim spremeno omavljajoču tukajšnji teror, bodisi linčanja, uboje delavcev v stavkah, streljanje v brezposelne, brutalnosti proti unijskim delavcem v Kentuckyju, v W. Virginiji, v Chicagu ali kjerkoli.

Zed. države so imperialistična sila. Laste si vlogo policaja za ves ameriški kontinent, posebno še za Mehiki in centralno Ameriko. Podzvele so že mnoga intervencije in se zapletje v vojno s Španijo, da so "osvobodile" Kubo, Kuba pa je postala po "osvoboditvji" celo bolj podložna ko kdaj prej. Poteg republik Haiti, Nikaragve in Paname, se je morala še največkrat seznavati z ameriško intervencijo Mehiki.

Katoliška cerkev v Zedinjenih državah zahteva, da naj vlada v Washingtonu spet poseže v mehiške notranje zadeve, — seveda "v interesu civilizacije". V resnici se potegujejo za moro klerikalizma in cerkevnega gospodstva nad Mehiki. Njeno ljudstvo se je tega tlačanstva odreslo, toda vzel je desetletja borbe. Hierarhija v Zed. državah, podprtih od oljnih in rudniških korporacij, je dvignila vik in krik, da so katoliški duhovniki današnji Mehiki mučeniki, da rdeči drhal vernike kolje in strelja kakor pse, in mar naj Zed. države mirno gledajo to krvoljoco početje brezverskih barbarov v Mehiki?

Organizacija Kolumbovih vitezov, in nedvomno tudi druge katoliške skupine, financirajo nove poskuse za zanetitev "revolucije" v Mehiki. Še veliko več pa trošijo za propagando proti nji v Zed. državah. Mehiška vlada trdi, da ima dokaze, kako od katoliške cerkve kupljeni elementi v Zed. državah utihotapljajo orožje v Mehiki, da oboroženih nahujskane ignorante, ki misljijo, da jih kliče sam Bog v vojno zoper antikrista.

Reformiranje šolstva, ki ga uvaja Mehika v smislu svojega liberalnega, socialno načinjenega programa, je popolnoma njenih notranja zadeva. Reguliranje cerkve je njena pravica prav tako, kakor ima ameriška vlada pravico uveljaviti svojo NRA.

Senator Borah je nasprotnega mnenja, pa je naivno predlagal, da naj zvezni senat uvede preiskavo o "verski homofili" v Mehiki, dasi ima Borah dovolj prilike preiskovati zmesnjave v svoji deželi.

V kongresu so rohneli že mnogi poslanci proti Mehiki, češ, da je barbarska, brutalna, bogatajska — zato, ker se je osmejila pristriči peroti cerkvi, ki je bila mora na njenem ljudstvu skozi vso dolgo dobo do strmolagljivja diktatorja Diaz. Tem kongresnikom so se pridružile še nekatere legistature, med njimi zvezni poslanci v Illinoisu, ki s 40. proti 21. glasovi obsoja s posebno resolucijo tiranstvo mehiške vlade in zahteva od nje, da dovoli svojemu ljudstvu svobodo zborovanja, nauka, bogoslužja in tiska. Glasi se lepo, ampak ako se pomisli, kakšni ljudje glasujejo za take predloge, izgubi človek veselje za njihov "liberalizem". V svojem sedanjem prizadevanju za dvig mehiškega ljudstva zasluži mehiška vlada moralno podporo vseh, ki res verujejo v svobodo.

Posamezniki in organizacija

V Zed. državah je stotisočne neorganizirane socialistov. Toda ako bi res hoteli, da postane gibanje, s katerim soglašajo, politična sila, bi se mu aktivno pridružili in se organizirajo v njemu. Par sto tisoč posameznikov je par sto tisoč posameznikov. Ampak par sto tisoč organiziranih socialistov, to bi bila že stranka, ki se bi lahko uveljavljala v vseh zakonodajah!

V nedeljo 10. marca

slavje 30-letnice "PROLETARCA"

SPORED OBJAVLJEN NA ČETRTI STRANI

PROLETAREC

LIST ŽA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VŠAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$8.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za pribljetev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pogorelee.
Assistant Business Manager..... John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Ukrajina in njen pomen v USSR

Ukrajina je ena najbogatejših dežel v USSR. Meri 174.000 kv. milij in ima nad 20.000.000 prebivalcev. Polja v Ukrajini so ena najprodovitnejših. Ima velike premogovnike, železne rudnike in mnogo druge industrije.

Po porazu carjeve Rusije je Ukrajina pod pokroviteljstvom nemške armade proglašila "neodvisnost", v katero je pristala v brest-litovski pogodbi z Nemčijo tudi sovjetska vlada.

Nemčija je bila končno poražena in Ukrajina je postala decembra 1919 del sovjetske Unije, v kateri ima privilegij avtonome republike.

Nedavno je sovjetsko časopisje objavilo vest, da sta Poljska in Nemčija v tajnem dogovoru, da se Ukrajino iztrga uniji sovjetskih republik. Začelo je nato s kampanjo proti njima, da opozorji sovjetsko javnost na nevarnost, ki se v slučaju, da bodo oklepne za sovražnika ugodne, lahko pripeti.

Ukrajinci pod carjem niso čutili skupnosti v vlado v Petrogradu. Separatistično gibanje je bilo med njimi močno in ni še ponehalo tudi pod sovjetti. Veliko komunistov v ukrajinski stranki je bilo prošla leta že odstavljenih z odgovornimi mest, ker jih je tajna policija obtožila šovinističnega nagnjenja. Nekateri so bili obdolženi delovanja za separatizem in kaznovani.

Ta ne še zatriti duh mnogih Ukrajincev za neodvisno Ukrajino je ena izmed okloščin, ki lahko služi ambicijam Nemčije in Poljske. Tuje države lahko, kadar in ak hočejo, močno podpro gibanje za ločitev ali razkosanje kakih dežel. Dokaz sta naprimer Italija in Madžarska, ki z denarjem in "moralno" podpirata klerikalizem med Slovenci in Hrvati ter hrvatske separatiste. Nemčija in Poljska lahko brez posebnih težav negujejo nacionalistični separatistični duh Ukrajincev, češ, prej ste gačali v interesu carjeve Rusije in delili z njim bogastvo Ukrajine, zdaj delate isto v korist Stalinnove Rusije.

Nedavno so zborovali v Lwou na Poljskem zastopniki trih ukrajinskih socialističnih struj. Dve delujeta na Poljskem in dve v sovjetski Ukrajini. Zedinile so se, da bodo v bodoče delovali enotno. Zahtevajo med drugim, da da Poljska Ukrajincu, katerih je v mejah poljske "republike" več milijonov, avtomomijo, in zahtevajo kulturne in civilne svobodoblaže v sovjetski Ukrajini.

Vlada v Moskvi bo svoji stvari veliko koristila, ako v Ukrajini odneha z brezobjektivnim zatiranjem tistih elementov med komunisti in drugimi, kateri imajo o raznih problemih drugačna mnenja, kakor vrhovno vodstvo. Pridobiti opozicijo za sodelovanje in enotnost na podlagi toleriranja različnih mnenij je veliko boljše kakor pa jo tirati pod zemljo. Brutalno zatiranje opozicije bo v kritičnem momentu vedno orodje sovražnika — čeprav je ta sovražnik nevaren Ukrajincem celo veliko bolj kakor ostali sovjetski Uniji.

Enotna fronta v Švici

Socialistična stranka v Švici je izdala na delavstvo proglašenje na enotno fronto. Proglas pojasnjuje, da je stranka na svoji konferenci v Biennu predložila komunistom dve vprašanji:

1. Ako ste za enotnost delavskega razreda in za sporazum s socialisti, ali ste pri volji sklenili nenapadalni pakt, v smislu, kot ga je npr. sklenila komunistična Rusija s kapitalističnimi deželami? Ali imate iskren namen, da se boste dogovorila tudi držali?

Komunisti so na to predlagali dva pakta za enotno fronto, toda ob enem so pričeli željati takozvanoto socialistično levo krilo na odstop. Tako so komunisti svoj pakt kršili še prednoje bil sprejet.

2. Ako se sporazumemo za skupno delo, ali ste pripravljeni sprejeti na podlagi metod proletarske demokracije princip odločevanja večine?

Na to vprašanje komunistična stranka Švice ni odgovorila.

Dasi je razpoloženje med delavstvom za sporazum ogromno, ne bo splošnega zblijanja vse dotlej, dokler kominterna ne spremeni svojega stalnega napram socializmu, česar pa do zdaj ni še storila. Socialistična internacionala je dala pridruženim strankam navdihlo, da se lahko zedinijo s komunisti za skupno akcijo kjerkoli so pogoji in volja za enotnost.

'V Ameriki imamo vsi enake priložnosti'

Rek, označen v naslovu, je bil v tej deželi do sedanja krize zelo pogost ponavljaj, posebno še v volilnih kampanjah starih strank. Kriza je to spremenila, ker je marsikdo že sprevidel, da je bila bajka o enakih priložnostih vseskozi velika laž. Ne kažeš zahtevajo zdaj "redistribucijo" bogastva, ker so izgubili nado, da jim bo kdaj mogoče pridobiti imovino s par penijami kapitala, kakor se je posrečilo staremu Rockefelerju. A za socializacijo vendarle niso, ker bi to bil socializem, a kot "lojalni" Američani so zoper socializem in komunizem in za varovanje "ameriških institucij". S tem pa nevedoma branijo tudi legendo, da ima v tej deželi vsakdo enake priložnosti, kajti to je vendar nauk "amerikanizma". Kapitalistom je zelo neljubo, kadar poslušajo, da jih napada ta ali oni senator ali kak radio pridigar, ampak dokler bodo vsi takški kritiki v isti senci trdili, da so proti socializaciji, dotlej kapitalisti nimajo razloga, da se jih bi bali.

SODNIKI V OBRAMBI PRIVATNIH INTERESOV

Na sliki so velike водne naprave in elektrarne, ki jih je zgradila vlada v državi Tennessee. Federalni sodnik W. L. Grubb, na desni na tej sliki, pa je nedavno odločil, da vlada ne sme prodajati električne mesto v tej ali v sosednjih državah, ker ji ustava ne dovoljuje kontrolo.

vratiti ali delati škodo privatnim elektrarnam. Zemljevid na vrhu predstavlja pokrajino, v kateri bi vlada oskrboval električni tok mestom in vasem. Proti sodnikovemu odloku se je pritožila na višjo instanco.

FRANK ZAITZ:

SOCIALISTIČNA STRANKA V BOJIH SKOZI KRIZO

Socialistična stranka Zed. držav je imela konec-decembar prošlo, leta 20,951 dobrih članov, to je takih, ki so imeli članarino plačano, ali pa izjemne znamke do zadnjega meseca v letu. Leto prej je šteela 18,548 članov. Napredovala je torej za dobrih 2,400 članov in bi bila že bolj, če ne bi vsled oportunistične kampanje Upton Sinclairja izgubila toliko članov v Califoriji (nazadovale je v tej državi za 600 članov). V Ohiju je izgubila 84 članov, v Wisconsinu 169, v državi Washington 87, v Kansusu 45, in manjša števila članov v nekaterih drugih državah.

Napredovala je v New Yorku za 983 članov, v Pensylvaniji za 300, v Connecticutu za 141, v Indiani za 196, v Montani za 277 itd. Vseh članov je imela v državi New York koncem decembra 3,966, ali več, kot v katerikoli drugi. Po številu članstva in s stališča socialističnih ustanov je bila newyorská soc. stranka hrbtenica ameriškega socializma. Naval nanjo pa je postal v zadnjih dveh letih od znotraj in zunaj tako silovit, da se ji prav prav lahko primerti, kakor v Ohiju in Illinoisu.

Skoro skozi vso zgodovino socialističnega gibanja v tej deželi je bila socialistična stranka države New York vodilna skupina. Naravno, glavni faktor pri njenem delu, v članstvu in v vodstvu so bili in so še danes Zidje. Toda bila je vedno vselej, v vsakem slučaju v stanju pokazati več, kot pa strankine postopek kjerkoli druge, razen v Milwaukeeju in Readingu. Ko je ta dejela poselila v vojno, so bili socialistični poslanci v New Yorku vrzeni v legislature.

A danes — kaj vidimo? Še nikdar v zgodovini delavskega gibanja te dejela niti obe na delavska politična struja to-

liko oportunistična, kakor je današnja komunistična stranka. Kdor ne verjame, se o tem lahko prepriča iz njenih platform pred leti v primerjanju s sedanjimi.

Ameriški komunisti so si vzel 1. I. 1919 za svojo glavno naložbo razbiti socialistično stranko. Dasi so jo proglašili že nestorokrat za mrtvo, jo še vedno ubijajo — a ob enem naglašajo, da so vedno pripravljeni s to izjava skozi stranko stopiti v "enotno fronto".

V Zed. državah se gospodarska kriza poostrojuje. Vsa doseganja navidezna izboljšanja položaja so bila kupljena na — kredit. Končni polom bo vsled tega toliko večji. Kapitalizem to možnost dobro pojmuje. Začel je vsled tega s slepsarsko kampanjo proti rdečkarjem — in v tej gonji jim je "komunist" vsakdo, ki je zoper kapitalizem in deluje za nov socialni red.

Propaganda torijev se zagonja proti liberalnim učiteljem in profesorjem, zoper unije, proti sovjetski Uniji in sploh proti vsemu, kar je "nasprotnega in kvarnega ameriškim institucijam".

Na kratko, ameriški kapitalizem računa z dejstvom, da se bo moral prejkone poslužiti fašizma, da obvaruje zase kolikor največ mogoče. Za tak "preobrat" je treba ljudstvo pripraviti s hujskanjem, kajti brez podpore velikega dela ljudstva fašizem ne more zavladati.

Kapitalistični propagandisti vedo, da sovjetska vlada ni krije krize v tej deželi. Oni natanko razumejo, da mala komunistična stranka v Zed. državah ni zanjo prav nič odgovorna, in da je niti malo ne podaljšuje. Američki profesionalni patriotizem dobro ve, da socialistična stranka ni za gospodarsko krizo, kajti v nji trpe le industrialni delaveci in farmarji, dočim hoče socialistična stranka ta dva sloja rešiti ekonomiske nesigurnosti.

Propaganda proti rdečkarju je torej kapitalistično spletlo in hujskanje neugega ljudstva proti "zunačnjim" in "neameriškim" elementom, ki so po zatrdilu kapitalistične gonične v tisku, v filmih in v radiu kriči, da so Amerikanci ("domaćini") brez zasluga, in da smo v nevarnosti pred tujo invazijo in notranjo boljševiško revolucijo.

Kongresna preiskava preverja aktivnosti te dognala veliko več, kakor pa je sporočila javnosti. Vzrok, da je glavna dejstva zamolčala je v tem, da so največji preveritveni profesionalni "patrioti", ki načeljujejo organizacijam takozvanega stodostotnega amerikanizma. Njihovi agenti so izpovedali, da so

Na klube in društva apelirat, da pošljemo na to važno zborovanje čimveč zastopnikov, in na naše delavstvo vobče pa, da pride na shod.

Sodruži, ki porabljajo svoj prosti čas za agitacijska dela, bodo poročali o svojih uspehih, dalje bodo na dnevnem redu poročila o Proletarju z ozirom na njegov 30-letni jubilej, o volumni kampanji itd.

Za uspeh konference in shod se zanašamo na vas, sodruži in sodružice! Naj ne bo niti slabih, niti slabih besed. Vse tiste sodružne, katerim sem dolzel, kajti "Naša bogastva" in nabiralne knjige "Naša bogastva" in nabiralne knjige za narodnike Proletarja, prosim najvajudnjive, da me obvestijo, ako hočejo te stvari prevzeti, oziroma delovati za Proletarca.

Za profesionalci, trgovci in obrtniki, so njih pomočniki s prej omenjenega ozira najbolj neodvisni. Nikdo se ne zanima, kaj je njih politično mišljenje. Vsaj v toliki meri ne, da bi ga zato odslovil, ako drugače zanjo dobro dela.

Posebno sloj se boji za posestva Rooseveltovi človekoljubni govori so ga ostrasil. Kaj, če bi sedel predaleč in res dal priliko "ruskemu eksperimentu"? To se ne sme zgodi!

Pod takimi vtiški je ameriški kapitalizem razvil mogočno "patriotično" kampanjo, ki postaja že enako histerična, kakor med vojno. Za sovražnika pa prikazuje isto gibanje, katerega je linčal v dneh vojne histerije.

Ako bi bilo delavsko gibanje v tej deželi opreznejše, ne bi raznili Hearsti, policijski šefi in drugi reakcionari zeloti imeli toliko "povoda" in "dokazov". Toda preveč je še naivnega, kaj se sledi nerazodnom fanatizmu in provokatorjem, kakor pa da bi uravnavali svoje delo s stališča razuma in hladnegra presojarja.

(Dalje prihodnjič.)

Delavci in drugi, kaj vi pravite na to?

No. Chicago, III. — Naš klub št. 45 JSZ priredi "bunco and card party" v soboto 16. marca ob 8. večer v S. N. domu. To je vse kar naš klub zmre prirediti, v stanju kot je. Za kako večjo prireditve nima denarja, na članstvo. Klub ima precej simpatičarjev, pa se eni bojijo, drugi so pa brezbrizni, da bi pristopili v klub in delali z nami. Ako oprostimo tiste, ki pravijo, da se bojijo šikaniranja v tovarnah, nam ostane še lepo stevilo takih, katerim se ni treba batiti. Vse tovarne niso tako stroge, da bi moral biti njih delavec ravno to, kar bi one želele. Seveda nobena pa ne mara, da bi se njeni delavci ukvarjali s politiko pri delu. Pa ako bi bili tudi vsi tovarniški delavci izključeni za naše socialistično delovanje, jih še ostaja lepo število drugih, ki so neodvisni od "bossov" v tovarnah in pa takih, za katere se delodajalec ne brigajo, kakšno politično mišljenje imajo. Tu spadajo v prvi vrsti profesionalci, trgovci in obrtniki. Njim se ni treba batiti "boss" iz tovarev. Zato bi bila njih dolžnost, tistih, ki razumejo, da jim socialistična družba garantira boljšo bodočnost, da ne bi bili brezbrizni, ampak stopili v stranko in delali kolikor kdo zmore.

Končno naj je omenim, da gre večja skupina sodrugo in sodružice v Chicago na proslavo 30-letnice Proletarca dne 10. marca. Kdor želi iti z nimi, oziroma na to slavnost, naj se obrne za boljšo pojasnila na sodružici Ano Mahnič in Franes Ces Zakovšek.

John Zakovšek.

Listnica uredništva

J. O., Springfield, Ill. — Pošlano vsoto \$2.20 smo poslali v Milwaukee z navodilom, da naj vam pošljejo potrdilo.

S. K., Virden, Ill. — Popravki prišli prepozno za to izdajo, ker je bila že napolnjena. Priobčeni bodo v prihodnji.

Proletar
pred tridesetimi leti

X.

Eden vodilnih funkcionarjev in ustanoviteljev Proletarca je bil Anton Prešeren, prvi tajnik upravnega odbora in s tem prvi upravnik Proletarca. Prešeren je bil na glasu vsled svojih organizacijskih sposobnosti, poleg tega pa je imel tudi smisel za "business". Nad sodržini dnevnih dni se je čestokrat pritoževal, češ, da ne "znajo voditi veselje, da bi kaj prinesle, in da ne razumejo, kaj so dohodki in izdatki."

Sedanji urednik Proletarca je pionirja Antona Prešernega obiskal 24. februarja t. l. Zelo zanimiv intervju z njim, ki jejasni z njegovega stališča maršak na to pr

E. ZOLA:

RIM

Povleveni ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Ali stari Orlando sam s svojo krasno staro, belo levjo glavo, z mogočnim obrazom, z mladostnimi očmi, v katerih so še žarele strasti, ki so nekoč kipele v tej ognjevitvi duši, se ni izpremenil. Pierre ga je našel v onem naslanjaču, poleg iste z enakimi časopisi pokrite mize; noge so mu bile odete z istim črnim pogrinjalom, kakor da bi ga držala ta mrtva bedra v kamnitem oklepku priklenjeno, tako da je bil človek lahko prepričan, da ga najde po mesecih, po letih brez vsake izpremembe na živem gornjem delu telesa, z njegovim od moči in inteligentnosti se bleščenim obrazom.

Vendar je bil tega mračnega dne videti potrit in obraz mu je bil teman.

"Oh, tukaj ste, moj ljubi gospod Froment! Že tri dni mislim na Vas; zamišljam se v grozne dneve, ki ste jih morali preživeti v tej tragični palači Boccanera. Moj Bog, kakšen grozen slučaj! Sreč se mi obrača v telesu; ti časopisi mi s podrobnostmi, ki jih objavljajo, še bolj rujejo po duši."

Pokazal je na časopise, ki so bili raztreseni po mizi. Potem je s kretnjo prepodil to mračno zgodbo, odslovil senco mrtve Benedete, ki ga je preganjala.

"No, kaj pa Vi?"

"Nocoj odpotujem; nisem hotel zapustiti Rima, ne da bi še enkrat stisnil Vaše junaške roke."

"Vi potujete? Kaj pa Vaša knjiga?"

"Moja knjiga — Sveti oče me je sprejel — vdal sem se, zavrgel sem svoje delo."

Orlando ga je srepo pogledal. Zavladal je kratek molk, in medtem so si povedale njiju oči vse, kar so si imele povedati. Niti enemu niti drugemu se ni zdelo, da bi bilo treba kaj razlaganja."

"Prav ste storili," je starec enostavno zaključil. "Vaša knjiga je bila utvara."

"Da, utvara, otročarja, in sam sem jo prekel, v imenu resnice in razumna."

Na otožnih ustnicah pobitega junaka se je zoper prikazal smehljaj.

"Vse ste torej videli in razumeli. Dzaj veste vse?"

"Da, vse vem, in zato se nisem hotel odpreljati, ne da bi govoril z Vami odkrito, kakor sva si obljudila."

Orlando je to zelo razveselio. Ali naenkrat se je spomnil na mladega moža, ki je bil Pierru odprl vrata in je potem skromno sedel na oddaljen stol pri oknu. Bil je še skoraj otrok, še ne dvajset let star, golobrad, plave lepote, kakršna cvete včasi v Napulju. Imel je dolge kodaste lase, koža kakor lilijska, usta kakor roža, in pred vsem sanjave, hrepene oči neskončne blagosti. Starec ga je očetovsko predstavil: Angiolo Mascara, vnuk enega njegovih starih bojnih tovarisev, povestnega Mascara iz čete toscoher, ki je s stotino ran padel kakor junak.

"Dal sem ga poklicati, da ga 'oštjem', je smehljaje nadaljeval. "Pomislite, to fante s svojim deklkiškim obrazom se Vam spušča v nove ideje! Anarhist je; tri ali štiri tucate anarhistov imamo v Italiji, in on je med njimi. Pravzaprav je čisto priden majhen deček, ki ima le še svojo mater in jo preživila z zasluzkom svoje skromne službice; ali danes ali jutri ga zapode. Čuj me, ljubo dete, obljuditi mi moraš, da boš pameten."

Nato je odgovoril Angelo, čigar obnošena snažna obleka je izdajala dostojno bedo, z resnim muzikalničnim glasom:

"Pameten sem jaz; drugi, vsi drugi niso pametni. Kadar bodo vsi ljudje pametni in bodo zeli resnice in pravice, bo svet srečen."

"O, nikar ne mislite, da odneha!" je vzkliknil Orlando. "Ubogo moje dete, pravica, resnica! Le vprašaj gospoda abbeja, če more človek kdaj vedeti, kje ju najde. No, dati ti moramo časa, da boš živel, kaj videl in razumel."

In ne da bi se še dalje brigal zanj, se je zopet obrnil k Pierru. Ali Angelo je ostal jako razumnega obraza v svojem kotu, upiral svoje plameče oči v govorčno dvojico in je vlekel na ušesa, da mu ni ušla nobena beseda.

"Moj ljubi gospod Froment, saj sem Vam dejal, da se bodo Vaše ideje izpremenile in da Vas pripravi spoznavanje Rima do pravljnejših, do boljših nazorov kakor vse lepe besede, s katerimi bi Vas radi prepričali. Tako nisem nikdar dvomil, da boste prostovoljno preklicali svojo knjigo kot neprijetno zmoto čim Vas pouče razmere in ljudje v Vatikanu. Toda pustiva Vatikan, kajneda. Tam se ne da ni storiti, kakor počakati, da se polagoma poruši, kar se neizogibno zgodi. Kar me še zanima, kar me še navdušuje, to je italijanski

(Dalej prihodnjic.)

Tudi děnarne žrtve za organizacijo kažejo zavednost članov.

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitate in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš priatelj nudi list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

Rim — naš Rim, ki smo ga osvojili s tako ljubezljivo, ki smo ga obnovili v taki mrzlici, in ki ste Vi z njim ravnali, kakor da ni vreden vpoštovanja. Zdaj pa sté ga videli, in zdaj, ko ga poznate, lahko govorita o tem kakor ljudje, ki se razumejo.

Pierre mu je vlijudno segel v besedo, da bi mu povedal, do kakne sodbe je prišel izza svojih izprehodov in študij v Rimu.

"Oh, ta mrzlica, ta požrešnost prve dobe, ta finančni polom ni še nič. Vse rane, ki jih povzroča denar, se se zacešljijo. Ali zlo je, da se mora Vaša Italija šele ustvariti... Piemsta nima več, ljudstva pa še ne, ampak le komaj poročeno požrešno meščanovo, ki se napravlja, da použije bodočo bogato žetev kar s klasjo."

Nastal je molk. Orlando je žalosten majal glavo kakor star, obnemogel lev. Trda jasnost so bila že zadela v srce.

"Da, da, to je vzrok; dobro ste opazovali. Čemu bi lagali, čemu bi tajili, ko so dejstva pred nami in silijo vsemu svetu v oči. Moj Bog, to moščanstvo, ta srednji razred, o katerem sem Vam že pripovedoval, da koprni le po službi, po uradu, po odlikovanjih, po perjančah, in je pri tem tako skop, da hrani svoj denar v bankah in ga nikdar ne stavljajo na kocko v poljedelstvu ali v industriji! Mori ga le silna želja po užitku, ne da bi kaj delal, in je tako neinteligent, da ne spoznava, kako ubija deželo ta stud pred dželom, to zanicevanje ljudstva, ta edina strast, pripačati z gloriolo okrog glave kakšni upravnici oblasti in živeti... In ta umirajoča aristokracija, ta s prestola pahnjeni, ruinirani, v izpidenost pogibajočih plemep propadli patricij! Največji del je zabredel v bedo, druge, moščevilne, ki so si še ohranili svoj denar, stiskajo pretežki davki, pa imajo le še mrtvo premoženje, ki se ne more več obnoviti, ki se vsled večnih delitev manjša, in mu je namenjeno, da izgine s knezi samimi v propadu starih, zdaj nepotrebnih palač. In napisel ljudstvo, to ubogo ljudstvo, ki je že toliko trpel, ki še trpi, pa je tako vajeno svojega trpljenja, da se mu, kakor je videti, ne more niti poroditi misel na kakšno osvoboditev. Sleplo in gluho gre celo tako daleč, da si nemara želi povratek starega tlačanstva, v topi pobitosti leži kakor žival na svojem gnojšču, popolnoma je nevedno — ta gnušna nevednost je edini vzrok njegove bede — pa nima nobenega upanja, nobene prihodnosti, niti tolažbe ne, da bi umelo, da smo zgradili to Italijo za ljudstvo, edino za ljudstvo in se tradimo, da bi ga zanj obnovili v nekdanjem sijaju. Da, da, aristokracije ni več, ljudstva še ni, le to vznemirajoče meščanstvo imamo! Res, da mora všeč človeka prevzeti strah pesništvu, ki trdijo, da vsa naša nesreča še nič ni, da gremo še mnogo strašnejšim katastrofam naproti, kakor da vidimo še le prva znamenja pogina svojega plemena, še le prve pojave končnega uničenja!"

Iztegnil je svoje dolge, trepetajoče roke proti oknu, proti svetlobi, in Pierre se je globoko ginen spomnil na plašno prosečo kretanje, s katero je bil kardinal preješnji dan aperiliral na božjo vsegamogočnost. To dvoje v veri tako nasprotnih mož, je imelo enako obupno divjo veličino.

"In vendar, kar sem Vam pravil že prvi dan, smo hoteli le nekaj logičnega in neizogibnega. Ta Rim, ki nas tako tlači s težo svoje sijajne in gospodovalne preteklosti, smo moralni napraviti za svoje glavno mesto, zakaj edini Rim je bil vez naroda, živo znamenje naše edinstva in obenem obljuba večnosti, obnovitev našega velikega sna o vstajenju in slavi."

Govoril je dalje, priznavajoč vse nesrečne lastnosti, ki jih ima Rim kot glavno mesto. Rim je le mesto za dekoracijo, mesto, čigar tla so izčrpana, mesto, ki je obležalo onstran modernega življenja, nezdravo mesto, v katerem je pre more biti ne industrije, ne trgovine, mesto sredi neplodne puščave svoje Kampanje, ki ga objema nepremagljiva smrt. Potem ga je primerjal z drugimi mestami, ki so ljubosno nanj: S Firencem, ki je postal tako ravnočudna in pri tem tako skeptična, in je tako srečno brezskrbna, da je to kar nerazumljivo izza divjih strasti in krvavih potokov preteklosti; z Napuljem, kateremu zadostuje še njevno jasno sonce, z Napuljem, čigar ljudstvo je ostalo še otroško, pa človek ne ve, če bi ga pomiloval zaradi njegove bede in nevednosti, ko vidi, kako leno se pase ob njih; z Benetkami, ki se vdajajo v to, da niso nič drugega kakor čudež stare umetnosti, ki bi ga bilo treba pokriti s steklom, da ostane nedotaknen, z Benetkami, ki so začpale v blišču in ponosu svoje zgodovine; z Ženevo, ki se je vsa vdala svoji živahni, hrupni trgovini, ena zadnjih kraljic Sredozemskega morja, tega dandanega neznatnega jezera, ki je bilo nekdaj bujno more, središče, preko katerega so se valjala vsa bogastva sveta.

Point Marion, Pa. — Tony Zupančič je poslal vsoto za 15 izvodov koledarja in načrtno zasedbo v naseljene in pri tem tako skeptična, in je tako srečno brezskrbna, da je to kar nerazumljivo izza divjih strasti in krvavih potokov preteklosti; z Napuljem, kateremu zadostuje še njevno jasno sonce, z Napuljem, čigar ljudstvo je ostalo še otroško, pa človek ne ve, če bi ga pomiloval zaradi njegove bede in nevednosti, ko vidi, kako leno se pase ob njih; z Benetkami, ki se vdajajo v to, da niso nič drugega kakor čudež stare umetnosti, ki bi ga bilo treba pokriti s steklom, da ostane nedotaknen, z Benetkami, ki so začpale v blišču in ponosu svoje zgodovine; z Ženevo, ki se je vsa vdala svoji živahni, hrupni trgovini, ena zadnjih kraljic Sredozemskega morja, tega dandanega neznatnega jezera, ki je bilo nekdaj bujno more, središče, preko katerega so se valjala vsa bogastva sveta.

Denver, Colo. — John Jančič, poroča, da je bil v stanju prodati samo tri izvode Ameriškega družinskega koledarja.

Warren, O. — Eden naših delovnih zastopnik je Joseph Jež, pravi Jimmie Higgins. Oglasil se je z eno naročino.

Chisholm, Minn. — Mary Smoltz je poslala \$5 za naročino.

Versailles, Ind. — Mary Zakrajšek sporoča, da se je društvo Adria št. 575 SNPJ predvsem posvetovalo v tovadnji rubriki.

Oregon City, Oregon. — Ch.

Pogorelec je dospel v to mesto na svoji agitaciji za Proletarca koncem aprila. Ko skonča delo tukaj, odpotuje v naseljene v državi Washington.

Detroit, Mich. — John Terčelj, ki je v tem mestu na agitaciji, je poslal prošli petek 15 celoletnih naročnin in 9 polletnih, skupaj 24. Sodrug Terčelj bo poročal o svojem objektu v Detroitu pozneje.

S. Jos. Klarich je poslal \$6.65 v agitacijski fond, ki jih je na-

bral med rojaki v Detroitu. Imena prispevatev bodo objavljena v tozadnji rubriki.

Indiana City, Indiana. — Ch.

Pogorelec je dospel v to mesto na svoji agitaciji za Proletarca koncem aprila. Ko skonča delo tukaj, odpotuje v naseljene v državi Washington.

Denver, Colo. — John Jančič, poroča, da je bil v stanju prodati samo tri izvode Ameriškega družinskega koledarja.

Warren, O. — Eden naših delovnih zastopnik je Joseph Jež, pravi Jimmie Higgins. Oglasil se je z eno naročino.

Chisholm, Minn. — Mary Smoltz je poslala \$5 za naročino.

Versailles, Ind. — Mary Zakrajšek sporoča, da se je društvo Adria št. 575 SNPJ predvsem posvetovalo v tovadnji rubriki.

Oregon City, Oregon. — Ch.

Pogorelec je dospel v to mesto na svoji agitaciji za Proletarca koncem aprila. Ko skonča delo tukaj, odpotuje v naseljene v državi Washington.

Detroit, Mich. — John Terčelj, ki je v tem mestu na agitaciji, je poslal prošli petek 15 celoletnih naročnin in 9 polletnih, skupaj 24. Sodrug Terčelj bo poročal o svojem objektu v Detroitu pozneje.

S. Jos. Klarich je poslal \$6.65 v agitacijski fond, ki jih je na-

bral med rojaki v Detroitu. Imena prispevatev bodo objavljena v tozadnji rubriki.

Indiana City, Indiana. — Ch.

Pogorelec je dospel v to mesto na svoji agitaciji za Proletarca koncem aprila. Ko skonča delo tukaj, odpotuje v naseljene v državi Washington.

Detroit, Mich. — John Terčelj, ki je v tem mestu na agitaciji, je poslal prošli petek 15 celoletnih naročnin in 9 polletnih, skupaj 24. Sodrug Terčelj bo poročal o svojem objektu v Detroitu pozneje.

S. Jos. Klarich je poslal \$6.65 v agitacijski fond, ki jih je na-

bral med rojaki v Detroitu. Imena prispevatev bodo objavljena v tozadnji rubriki.

Oregon City, Oregon. — Ch.

Pogorelec je dospel v to mesto na svoji agitaciji za Proletarca koncem aprila. Ko skonča delo tukaj, odpotuje v naseljene v državi Washington.

Detroit, Mich. — John Terčelj, ki je v tem mestu na agitaciji, je poslal prošli petek 15 celoletnih naročnin in 9 polletnih, skupaj 24. Sodrug Terčelj bo poročal o svojem objektu v Detroitu pozneje.

S. Jos. Klarich je poslal \$6.65 v agitacijski fond, ki jih je na-

bral med rojaki v Detroitu. Imena prispevatev bodo objavljena v tozadnji rubriki.

Oregon City, Oregon. — Ch.

Pogorelec je dospel v to mesto na svoji agitaciji za Proletarca koncem aprila. Ko skonča delo tukaj, odpotuje v naseljene v državi Washington.

Detroit, Mich. — John Terčelj, ki je v tem mestu na agitaciji, je poslal prošli petek 15 celoletnih naročnin in 9 polletnih, skupaj 24. Sodrug Terčelj bo poročal o svojem objektu v Detroitu pozneje.

S. Jos. Klarich je poslal \$6.65 v agitacijski fond, ki jih je na-

bral med rojaki v Detroitu. Imena prispevatev bodo objavljena v tozadnji rubriki.

Oregon City, Oregon. — Ch.

Pogorelec je dospel v to mesto na svoji agitaciji za Proletarca koncem aprila. Ko sk

30-LETNICA "PROLETARCA" V NEDELJO 10. MARCA

SPORED SE PRIČNE OB 3. POPOLDNE

Obetan poset iz sosednih krajev. — Naročniki in drugi vabljeni na Proletarčeve slavje

V nedeljo 10. marca se bo vršila v Chicagu v dvorani SNPJ prieditev, ki je namenjena proslavitvi 30-letnega Proletarca. Noben slovenski delavski list je še ni praznoval, kajti Proletar je doslej edini, ki je dosegel to starost. Ne samo, da izhaja že tri desetletja, dasi je to uspeh, na katerega je naše delavstvo upravičeno ponosno, ampak ima v sebi še vso življensko silo za nadaljnjo eksistenco in borbo proti sovražnikom interesov delavskega ljudstva.

V primeri z drugimi socialističnimi listi in glasili unij v Zed. državah je Proletar eden izmed najboljših. To trditev lahko zapišemo, ker vemo, da predstavlja resnico. In to je nadaljni vzrok, čemu Proletar lahko s ponosom praznuje svoj tridesetletni jubilej.

Vsi naročniki in drugi prijatelji delavskega tiska ter naše delavstvo vobče je vabljeno na to slavnost. Pričakujemo, da bo odziv na to vabilo zelo dober. Iz Waukegana, North Chicaga, Milwaukeeja, Lyonsa itd. nam poročajo, da se je udeleže.

Spoed se prične ob 3. popoldne. Otvorjen bo z živo sliko "Pred 30. leti", in med tem bo godba J. Kochevarjeva igrala "Internacionalo".

V 2. točki bo govoril Joško Oven o pomenu slavnosti. On bo oznanjal tudi spored, kolikor potrebitno, in predstavljal govornike.

Mladinski odsek kluba št. 1 vprizor pod režijo Mary Juggove enodejanko "When We Grow Up". Spisana je za protiv v spodnji Bud Schwabov orkevno propagando. V nji nasto-

Vstopnice so po 40c. Pripomoremo, da si jih nabavite v predprodaji. Dobite jih pri članicah klubu št. 1, pri tajnikih klubov JSZ v Chicagu, in uradu "Proletarca".

TO IN ONO

Milwaukee, Wis. — Na javnem shodu, katerega bo priredil soe. klub dne 14. marca v spodnjih prostorih S. S. Turn dvorane namesto redne seje, bo sodrug Benson govoril o dveh za sedanje čase posebno važnih vprašanjih: Zakaj je baš sedaj potrebno, da se delavstvo strokovno in politično organizira, in, pomen delavskega časopisa v teh viharnih časih.

V imenu srbskih delavcev bo imel nagovor George Maslach. O 30-letnici "Proletarca" bo govoril Frank Zaitz.

Govori bodo kratki in ves spored je aranžiran tako, da bo končan v dobrih dveh urah.

Pevski zbor "Sava" zapoje Marseljezo in Prebujenje duhov.

V enodejanki "Biserno slavje", ki jo je spisal za to priliko Ivan Molek, nastopijo slednici: vlogi Fani Hlača, Minka Alesh; Rose, njena hči, Ernestine Jug; Rok Svečar, Joško Oven; Maxie, njegov sin, Frank Sodnik.

Robert Zakovšek iz North Chicaga bo zaigral nekaj komadov na akordino, John Rak bo deklamiral pesem "Radical" (By Walter R. St. Clair), in Angela Zaitz poda deklamacijo "Naš časopis".

V dueth in solospevih nastopajo Dorothy Kvederas, Simon Babin in Anton Kvederas. Slednji je ne samo izborni pevec nego splošno znan zborovodja.

Po programu bo plesna zabava v obeh dvoranah. V gorovje enodejanko "When We Grow Up". Spisana je za protiv v spodnji Bud Schwabov orkevno propagando. V nji nasto-

SLAVJE 30-LETNICE PROLETARCA V NEDELJO 10. MARCA 1935

v dvorani SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.
PRIREJA KLUB ŠT. 1 JSZ.

Pričetek programa ob 3. popoldne

I. DEL

- "Pred 30. leti". Živa slika. Orkester J. Kochevarja igra Internacionalo.
- Joško Oven o pomenu slavnosti.
- Dueti in solospevi. Predvajajo Dorothy Kvederas, Simon Babin in Anton Kvederas.
- The Worker's Press. An address by Donald J. Lotrich.
- "The Radical". By R. St. Clair. Recited by John Rak.
- Pozdravni govor Geo. Maslača v imenu srbske skupnosti.
- "When We Grow Up". In one act. Directed by Mary Jugg. Presented by members of the Juvenile Section, Branch No. 1: Ernest Dreshar, Boyan Aleš, Anton Novak, Tony Podbelšek, Henry Krebel, Stanley Kobilka and Tony Erjavec.
- Robert Zakovšek iz No. Chicaga igra na akordino.
- "Naš časopis". Deklamira Angela Zaitz.
- Clarence Senior, National Secretary, American Socialist Party.

II. DEL

- a) Marseljezo,
b) Prebujenje duhov.
(Poje mšan zbor "Sava" pod vodstvom Jacoba Muhe.)

12. TRI DESETLETJA PROLETARCA. Frank Zaitz.

13. Igra

BISERNO SLAVJE

Spisal IVAN MOLEK.

OSEBE:

Fana Hlača..... Minka Aleš
Rose, njena hči..... Ernestine Jugg
Rok Svečar..... Joško Oven
Maxie, njegov sin..... Frank Sodnik

Režiser LOUIS BENIGER

Masket FILIP GÖDINA

Po programu plesna zabava v obeh dvorahn. Igra v gornji Johnny Kochevarjev in v spodnji Bud Schwabov orkester.

Vstopnina 40 centov.

Bi bile take razmere popoloma nemogoče.

Cedelje hitreje se odigravajo širom sveta siloviti svetovni dogodki, dogodki, ki vedno bolj jasno pričajo, da stojimo sredorjaškega preobrata, ter da se kapitalistični sistem ruši na vseh straneh.

Pred nekaj meseci je Italija zasegla zadnje ostanke resnega bogastva svojega ljudstva. Vse tuje vrednostne papirje se je moralno oddati v vladne roke. Hearstovi časopisi so ugotovili, da je italijanska vladova nobila na ta način okrog deset milijard lir na razpolago. Sedaj je Mussolini odpril cev — izpustil je paro, predno je prislo gospodarske in politične razstrele. Na eno karto je stavil vse — dobiti v roke vsaj del velikega naravnega bogastva Abesinije ter prostora za preobilno laško prebivalstvo, obenem pa dvigniti s pomočjo takoj priopanih naravnih bogastev kredit beraške dežele, ali pa računati na popolen poraz.

In tako se je pokazalo, da je Mussolini vedel kaj hoče, ko je zahteval, da morajo postati italijanske ženske porodne mašine. Lahko žrtvuje Italija tudi pet milijonov svojih državljanov in rada bi jih žrtvovala, da podjarmi Abesinijo. Tudi pa je vedel zakaj je podpiral Mussolinija, ko je zahteval stalno višanje porodov. Blagoslovil je novorodenčke in noseče matere, kakor blagoslovila sedaj morilno orožje in vojake, poslane proti tuji državi.

Toda papež ima poleg Mussolinijevih še druge težnje — kajti na "nepremagljivi Petrovskal" zidani cerkvi se udirajo. Mehika je izgubljena. Moč cerkve v Španiji je na zelo slabih nogah vzlič temu, da so njeni knezi s pomočjo militaristov pogazili revolucijo zatarih v krv. V Avstriji topovi in strojne puške krščanskih fašistov niso utrdili moči "edinozvezličavne". Ker viri petrovega novička čezdalje bolj usiha bodisi v evropskih državah in v Ameriki, kjer vladata enaka beda kot poprej v "beraški" Evropi, se ozira sveti oče pač po novih virih dohodkov.

Mnogi delavci podeenjujejo tudi pomen časopisa. Tako na primer smatrajo časopis, ki ne prinaša direktno delavstvu na prototega štva, ali pa ga objavlja pod raznimi krinkami, ali se celo ob priložnostih hlini delavstvu, za neškodljiv in zanimiv. Ne zapadlejo, da je tak časopis urejevan zavajevalno, zato tudi ne znajo čitati med vrsticami, da piše za kritiki bogata in da izhaja zaradi obenem že jasni na vseh straneh naš vpliv in moč.

Nekaj milijonov pobožnih Sicilijancev in Kalabrezov v bogati Abesiniji bi mu nudilo v nekaj letih nove vire bogastev, ne samo za Mussolinijev skrahirano gospodarstvo, temveč obenem tudi za obubožajoči Vatikan. Z mečem v eni in s križem v drugi roki bo Mussolini razširjal novo krščansko fašistično "civilizacijo" v podprtih deželi — in vsi hipokriti bodo blagoslavljali veliki talent laškega diktatorja.

Kdor pusti delavstvo v nedvrednosti in mu ne predstavlja pred oči krivčnosti in nesmiselnosti obstoječega družbenega reda, kaže s tem, da so mu delavski interesi deveta brigada. Delavstvo, ki čita dan na dan samo prazne blebetavosti v takičasopisih, ne more priti do spoznanja in tava stalno v duševni temi. Tak časopis širi in poglablja nevednost med ljudstvom, nevednost pa je temelj vsega zla. Če bi ne bilo med ljudstvom toliko nevednosti, toliko napačnega pojmovanja vitalnih živiljskih vprašanj, če razmere, kot so obstajale

Slučene namene ima Hitler z ozirom na Rusijo. Lahko mu je bilo skleniti zvezo s Poljsko, kateri postaja sosedstvo Sovjetske Rusije od dne do dne nadaljevnejša in nevarnejša. Kako dolgo bi se moglo obstajati v pohištvaški in meniški zategi zastrupljeni Poljski slišali, če razmere, kot so obstajale

OBILO BOŽJEGA BLAGOSLOVA

Na sliki v sredini sta zakonca Joseph St. Pierre iz Salema v Massachusetts. Oženjena sta 25 let in imata 19 otrok. Enega izmed njih ni na tej sliki.

Volilni rezultat v Chicago

Chicago, Ill. — Pri volitvah za aldermane so dobili v Chicago v torek 26. februarja socialistični kandidati sledeče številno glasov:

Glasov
5. warda, Maynard Krueger 614
22. warda, Anton Garden 604
34. warda, W. B. Waltmire 3,246
38. warda, George Koop 486
41. warda, Jesse Cripe 141

Socialistični kandidati za aldermane v ostalih wardah je volilna komisija odrekla pravico do rubrike na glasovnici, čeprav so imeli zadost pravilnih podpisov na nominacijskih listinah. Največ glasov je dobil sodrug Waltmire, kot vidite zgoraj, toda on je svojo kampanjo organiziral na splošno in ne samo s člani socialistične stranke. V ostalih wardah je bila kampanja striktno socialistična. Rezultat je neugoden vsled sedanjih razmer in pa vsakovrstnih demagogov, ki s pridigami v radiu ali kakor že begajo javnost. Kriva je tudi šibkost naše stranke v tem mestu.

Na konferenci članstva socialistične stranke v Chicagu prošlo nedeljo sta bila v spredelu poročevalca za 5. wardo (sodrug Leon Despres) in za 34. wardo sodrug Waltmire. Za 22. wardo, v kateri ni bil volilni rezultat za nas nič slabši kakor v 5. wardi, ni bilo poročevalca v spredetu, dasi je Anton Garden predsednik odbora okrajne organizacije. Oba omenjena poročevalca sta hvila kampanjsko delo v svojima okrajema, dočim je Anton Garden, potem, ko je John Rak apeliral nanj, da naj tudi on poroča, govoril ne samo pesmično, ampak podcenjevalno. Sodruži in sodružice, ki so nabirali podpise, raznašali leta, da na razpolago avte pri oglašanju našega kandidata in bili poznavci pri štetju glasov, storili prav gotovo vsaj toliko dela, kakor sodruži in sodružice v 5. wardi. Anton Garden je v kampanji veliko trudil, in upoštevajoč, da je njegova kandidatura zmeda veča z vsako uro, z vsako minutno. Kapitalizem išče izhoda iz cedelje globokejše krize, iz razpadanja, ki se veča z vsakim dnem. Toda čimbolj ostra so nasprotstva, temvečja je zmeda med vladajočimi krogovi. Ko pride do poraza bo napočila obenem zarja novega časa, zarja svobode in končnega trajnega miru pod rdečo zastavo socializma.

Fr. Novak.

Uspeh soc. tednika "New Leader"

Newyorski socialistični tednik New Leader ima vsako leto prieditev v prid svojega tipkovnega fonda. Letošnja, ki se je vršila 12. februarja, mu je prinesla nad \$1,200 prebitka. Spored na banketu je vodil B. Charney Vladek.

Milada B. Berankova nova tajnica češke soc. federacije

Češki socialisti so izvolili za tajnico svoje federacije dosežano urednico Spravedlnosti, sodružico Milada B. Berankovo. Tajnik je bil doslej Chas. Glažer, eden najdelavnejših čeških socialistov.

Zanimiv del "Proletarca" so dopis. Pristopite v krog naših dopisnikov in sotrudnikov tudi vi.

F. Z.

Militariziranje Švice

Švica je bila skozi desetletja najmanj militarizirana država v Evropi. Dasi obdana krog in krog od sovražnih velesil, si je izposlovala med njimi sporazne več kakov v drugih klubih. Zaslubišo vse prizanje, ker tudi vztrajajo povprečno dalj kakor drugi, ki se le hipno načudijo in v par letih pa izginijo.

JUNIJ.

MILWAUKEE, WIS. — Slavnost 30-letnica Proletarca v nedeljo 10. marca v dvorani SNPJ.

MILWAUKEE, WIS. — Shod kluba št. 37 v četrtek 14. marca v S. S. T. hall.

WAUKEGAN, ILL. — Banco and Card Player klub, at. 45 v soboto 16. marca zvečer Slov. nar. domu.

IMPERIAL, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 24. marca depoldne.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 14. aprila koncert Save v dvorani SNPJ.

CLEVELAND, O. — Koncert socijalističnih pevskih zborov.

AKO PRIREDBA — Vsebina v sklopu našega kluba ni vključena, nam sporočena.

MAREC.

CHICAGO, ILL. — Slavnost 30-letnica Proletarca v nedeljo 10. marca v dvorani SNPJ.

MILWAUKEE, WIS. — Shod kluba št. 37 JSZ v vodstvu Antonija Gardena v soboto 16. marca v dvorani SNPJ.

SPRINGFIELD, ILL. — Prvomajsko slavnost klubov, at. 47 JSZ v vodstvu Antonija Gardena v soboto 16. marca v dvorani SNPJ.

CLEVELAND, O. — Veselica klubova št. 49 JSZ v Slov. del. domu, v nedeljo 21. aprila.

MAJ.

MILWAUKEE, WIS. — V sredo 1. maja prvomajski shod in zavetovanje klubov it. 37 JSZ v S. S. T. Hall.

JOHNSTOWN, PA. — Majsko slavnost klubov it. 5 v soboto 4. maja.

SPRINGFIELD, ILL. — Prvomajsko slavnost klubov, at. 47 JSZ v vodstvu Antonija Gardena v soboto 4. maja.

Odzivi sotrudnikov in agitatorjev za "Majski Glas"

Revija na 100 straneh ki bo izdana k slavju 30-letnice Proletarca

Apel za nabiranje naročnin Majskemu glasu. —
Veliko sotrudnikov v slovenskem in v angleškem
delu te jubilejne izdaje

LETOSNI "Majski glas" bo stroški bodo vsled obsežnosti te revije zelo visoki, ki jih bi brez glasov ne mogli poravnati.

Enako potreben delo je nabiranje naročnin. Zanašamo se, da bodo napredna delavska podpora društva vseh jednot in zvez naročila čimveč izdovo. Pismena naročila na naročno so jim bila poslana ta teden.

Enako se zanašamo za sodelovanje na naročnike. Apelamo na vse izmed njih, ki morejo, da naberejo kolikor mogoče naročin za Majski glas. Posamezen izvod stane 30c. Pošljite nam ime in naslov naročnika, ako želite, da jim pošljemo Majski glas direktno, če pa moremo naročene izvode razdeliti sami, boste Proletarcu precej prihranili na poštnini.

Povabilni na sodelovanje so bili tudi prejšnji funkcionarji Proletarca Ežibin Kristan, Fr. Šays in Frank Petrich. Slednji se je s spisom že odzval.

Dalje bo v Majskem glasu zastopani naši pionirski agitatorji Mike Kebler, John Teran, Simon Kavčič, Nace Zlemberger, Joseph Jauch, Frank Podboy in veliko drugih, katere navedemo, čim dobimo spise od njih.

Anton Garden, Frank Zaitz, Wm. Brunschmidt itd. bodo zastopani z raznimi zgodovinski mi in drugimi članki. Vinko F. Ručigaj pripravlja spis o slovenih v Kanadi.

Priobčen bo intervju z Antonom Prešernom, ki je bil tajnik prvega upravnega odbora in eden vodilnih ustanoviteljev Proletarca.

Frank Alesh bo pojasnil, kako in čemu je bila ustanovljena Jugoslovanska delavska tiskovna družba in kako je nastala akcija, ketere namen je bil, da naj prevzame vse delnice slovenske sekcije JSZ.

Poslati bo članek Jožeta Zavertnika, ki ga je napisal v Proletarca ob petletnici, pregle delna in bojev Proletarca od početka do danes, informativni članek o JSZ itd.

Sliko za naslovno stran je narisal Stanko Zele. Iz naselbine Crested Butte, Colo., je nam pisal Anton J. Oražem, da je tudi pripravljen sodelovati z risbami.

V angleškem delu bodo izmed ameriških sodrugov zastopani Norman Thomas, Clarence Senior, B. Charney Vladeck, Milwaukee župan D. W. Hoan, poslanec Darlington Hoopes, župan Jasper McLevy, Al Benson, James Oneal, urednik milwaukeeškega dnevnika Leader, James H. Maurer, Donald J. Lotrich, Mary Jugg itd.

Uredništvo in upravnštvo ima s to izdajo veliko pripravljalnega dela, istotako imajo mnogo posla tisti, ki so se zavezli nabirati oglase in naročnine.

Cena pozdravnim oglasom je \$1.50 za palec globine v širini ene kolone. Za oglas v velikosti dveh paleev \$3 in za vsak nadaljnji palec velikosti \$1.50 več. Priporočamo klubom, društvom in posameznikom, da naklonijo letosnjemu Majskemu glasu čim več oglasov, kajti tiskovni je aktiven.

Simon Kavčič:

POGLED SKOZI PROŠLOST

(Nadaljevanje.)

Meseca novembra 1904 je pogodba med družbami in unijo operatorjev vzpenjač (hoisting engineers) potekla. Kakor doslej, so tudi v bodoče zahtevali ostali unija zase, dočim je U. M. W. zastopala stališče, da je v nji prostora za vse delave v premogovniški industriji. Unija operatorjev vzpenjač je predložila kompanijam novo pogodbo, v kateri je zahtevala precej koncesij, ampak kompanije so se ji škodljivo smejale in ji sporočile, da je ne bodo priznale.

Hoisting inženirji - so nato sklenili zastavki in apelirali na premogarje, da naj jim pomagajo. U. M. W. jim je odgovorila, da se naj ji pridružijo, da bo samo ena unija, pa zastavamo vse zaenio in zahtevamo skupno pogodbo za vse stroke delavcev v premogovnikih in na povrju rovov.

S tem je U. M. W. napravila zelo močno potezo in še odločnejši korak v industrialni unio-nizem. Bila je sreča za premogarje in njihovo unijo, da so kompanije to dejstvo prezrle in sklenili ugonobitvi unijo operatorjev vzpenjač. Nedvonomo je bilo baronom potem velikokrat žal, kajti kako vse lažji bi bil boj proti delavcem, če bi jih v eni in isti industriji razkosali v unijo po strokah. Ako bi kompanije vedele takrat to, kar so spoznale pozneje, bi unijo hoisting inženirjev nemudoma priznale in skušale bi bile razdeliti tudi ostale delavce v premogovniški industriji v več unij, ki bi se delile po poklicih.

Tako so storile že ležniece, tako je bilo v marsikaterem drugem obratu. Kadarsa so zastavki člani ene bratovščine gotove stroke železničarjev, so druge skebale, ker je pogodba vsake take posamezne unije potekla ob drugem času.

Hoisting inženirji v premogovnikih niso marali skupno unijo s premogarji, ker so se smatrali za bolj vzvišeni poklici. Tako so v tem boju ostali osamljeni. Končno jim ni preostalo drugega kakor da se združijo v U. M. W. in to storili. Tako je ta unija dobila pod svoje okrilje vse delavce — postala je prva velika industrialna unija v Zed. državah. Njen prvi predsednik je bil John Mitchell, rodom iz Illinoisa. Postal je splošno znani delavski voditelj. Dve mestni sta si ga lastili za svojega rojaka, nameč Springfield in Braidwood. Natančnih dokazov o kraju njegovega rojstva pa ni imelo ne eno ne drugo.

Pogodbo je bilo treba obnavljati vsako leto. Navadno je bila sklenjena meseca februarja in vsako smo nekaj pridobilili. L. 1904 pa se je pripetilo, da so se zastopniki premogarjev in operatorjev razšli brez sporazuma. Vsi smo pričakovali, da izbruhne 1. aprila splošna stavka. Toda naš predsednik John Mitchell je šel okrog lastnikov premogovnikov in se pogodil za 5.55 odstotkov znižanja plače za dobo dveh let.

To pogodbo je dal na splošno glasovanje. Premogarji v Illinoisu so jo zavrgli skorog soglasno, dočim jo je Pennsylvania sprejela po njegovem zatrdilu z veliko večino. Ali je Mitchell imel v Penni že takrat tako močno mašino, da je z glasovi premogarjev poljubno razpolagal, ali pa so res tako glasovali, kajti jim je dal navodila, mi niznan.

V Illinoisu je tedaj prvič zavrel in Mitchell se med tukaj-inje člane U. M. W. ni več upal, čeprav je bil Illinoisan. Povsod so ga prezirali in mu očitali izdajstvo.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

Nato so začeli praviti, da ga to zelo boli, ali pa da ga peče vrest, kajti udal se je pijači in sistem izpodkopal zdravje. Trlela pozneje je sporočil javnosti, da ne bo več kandidiral za predsednika.

Marsikdaj sem si že mislil, kajti več bi bili ameriški premogarji, da bi se zavreli in zavrnili vse delavce v Illinoisu.

NO. 1434.

Published Weekly at 3639 W. 26th St.

CHICAGO, ILL., March 6, 1935.

VOL. XXX.

WORLD SOCIALISM LOOKS TO AMERICA FOR INSPIRATION

By John Longuet

Jean Longuet, internationally known socialist of Paris, wrote the following article for the anniversary issue of The New Leader in which he describes the world Socialist movement:

It is more than ever necessary that there should be a growing understanding and solidarity between American Labor and Socialism and the International Socialist and labor movement. That is why I am pleased to convey my most fraternal greetings to The New Leader, whose fine work I have followed closely during the last ten years, after having previously been a constant reader of the much regretted New York Call. Therefore I have also been extremely pleased to see that after our Comrades Citrine and Fred Henderson from Great Britain, Soukup from Czechoslovakia, Deutsch from Austria, the American Socialists now get the benefit of visits of my dear friends Modigliani of Italy, Abramovitsch from Russia, and Tony Soder —last but not least—from Germany.

By hearing those much respected and eloquent leaders of our parties in six or seven quite different countries and ascertaining the fundamental identity of their political views and general philosophy, the American workers will be more convinced of the world-wide character of our great movement and the identity of International Socialism the world over.

When I recall my own visit to the States — now twelve years ago—with a most charming memory of the kind and affectionate reception by my American comrades and, above all, by my beloved and always to be mourned friend Morris Hillquit, I cannot but feel confident of the future of Socialism in your great country, in spite of the slow and sometimes disheartening progress of the party as much.

Stronger than all our propaganda work has been the tremendous lesson of economic and political events that has forced your very capitalist politicians to throw away Hoover's blind and narrow individualism and come to their characteristic "state socialism" plan of the "New Deal" of President Roosevelt.

MR. DOOLEY ON LABOR'S STAND

It's old stuff, but always good, and it applies especially just now.)

"It was different whin I was a young man, Hinnissy. In them days capital an' labor was friendly, or labor was. Capital was like a father to labor; givin' it its board an' lodgin'. Nayther interferred with th' other. Capital wint on capitalizin' an' labor won't on laborin'."

"In them golden days a wurrakin' man was an honest artisan. That's what he was proud to be called. Th' week before election he had his pitcher in th' funny papers. He wore a square paaper cap an' a leather apron, an' he had his ar-arm around Capital—a rosy, binivolent ol' guy with a plug hat an' eye glasses. They was goin' to th' polls together to vote f'r simple ol' capital."

"Capital an' labor walked ar'm in ar'-em instead iv' havin' both hands free as at prisint. Capital was content to be capital, an' labor was used to bein' labor. Capital come ar-round an' felt th' ar-rn in labor wan't in awhile, an' every year Mrs. Capital called on Mrs. Labor an' congratulated her on her score."

"Th' pride iv' ivy artisan was to wurrain as long at his task as th' boss could afford to pay th' gas bill. In return f'r his fidelity he got a turkey ivy year."

"At Christmas time, capital gathered his happy fam'ly around him, an' in th' prisince iv' th' ladies iv' th'

course, we are sure that they cannot solve the fundamental contradictions of capitalism and that sooner or later the American people will understand that their salvation can be found only in International Socialism; and my impression is that because of the Roosevelt experience they will now understand it better. Meanwhile, they also are waging the world-wide battle of Labor for the preservation of Democracy against those silly and mischievous currents of the old "personal power" philosophy to which they have given the new name of fascism.

"I was very glad that the American Federation of Labor Convention in San Francisco decided to raise a fund for the liberation of fascist-oppressed workers of Europe. While we have of course suffered cruel and bitter defeats through this monstrous movement, establishing, as our dear old Turati wrote, the medieval age and the machine gun in Italy, Germany, Austria, and to a smaller degree in Hungary, Poland, Latvia and Yugoslavia, we are solidly holding our position if many other countries. In Great Britain, in the Scandinavian countries, in Belgium, Holland and Switzerland fascism is an insignificant movement with practically no future. In Spain we have suffered defeat, but a great comeback of Socialism is probable.

In France, while fascism appeared as a real danger February 6th, 1934—because, above all, of the faults and blunders of our bourgeois liberals or radical parties—the menace has since then constantly lost ground all over the country as well as in Parliament. The fall of the Doumergue cabinet with its half fascist plans—a result nobody will deny was achieved above all by the vigorous and intelligent campaign of Leon Blum and of our solidly united Socialist and Labor movements—has demonstrated to our would-be dictators (or dictator's slaves!) that France is neither Germany nor Italy.

Of course, we still have dangers to face, and the seriousness of the economic crisis can increase then tremendously.

SUNDAY'S PROGRAM AT SNPJ HALL

Chicago, Ill.—Thirty years of fighting for the interests of the working class is an achievement that any Socialist newspaper can feel proud of. Proletarec, the only Yugoslav Socialist weekly in America has reached this record and will celebrate its 30th anniversary with a fitting program Sunday, March 10, at the SNPJ Hall.

The arrangement committee has prepared an excellent program, featuring a variety of numbers in which we will see the work of our early and present day pioneers. The opening number is a pantomime, portraying the organization of Proletarec, accompanied by the orchestra playing The International. A short dialogue by members of the Juvenile section of branch 1 JSF, directed by comrade Mary Jugg will tell us what they'll do "When We Grow Up". From the national office of the Socialist party, comrade Clarence Senior will deliver a message of greeting.

In musical numbers we'll hear our favorite songs. The Marcellaise and Freedom rendered by Sava's song

DO YOU WANT TO END THE CRIME WAVE?

There is a new War on Crime, and we're all for it. But we can't get excited over the various plans that are proposed because we can't forget a remark made by Morris Hillquit in a debate with a notorious enemy of Socialism many years ago.

The anti-Socialist was smugly and sanctimoniously deplored vice and crime and wondering what Socialists had to say about that. And Morris Hillquit said:

"If a man is hungry, and has a starving family, and bread is placed within his reach, it is inevitable that he will be tempted to steal."

"You can pass a law against stealing, you can lecture him on the immorality of stealing, you can preach a sermon on the sin of stealing, and you will accomplish nothing."

"But if you give him bread, he will no longer steal."

—The New Leader,

SERVED ITS PURPOSE

That capitalism can be made to efficiently serve the masses of the people seems highly improbable when one considers that in 1929, before the crash it is estimated that there were between two and three million unemployed.

In face of all the recovery measures adopted there still remains an unemployed army estimated at 10 to 12 million. The present indications are that capitalism has served its historic purpose. If so, people are doomed to suffer to the extent that they fight against the inauguration of capitalism's logical successor—Socialism.—W. L. Baldridge.

To Be An Effective Socialist It Isn't Necessary To Be A Fool

Comrade James Oneal, editor

of The New Leader, is calling the attention of Socialist Party members to a drift of legislation, which aims to curb political and industrial organizations of workers. He says:

"The proposed legislation at Washington is supplemented by proposed drastic acts in California and Indiana. All are modeled upon the anti-syndicalist acts of some fifteen or more states. The California statute, which has been law for many years, would be strengthened by even more reactionary

MAYORS FOR WORK PLAN, NOT DOLES

The United States Conference of Mayors announced at their recent meeting in Chicago that it will oppose "to the limit" efforts being made in Congress to revive unemployment relief doles.

"We insist upon the full opportunities being taken of the Federal work program," Daniel W. Hoan, Socialist Mayor of Milwaukee and president of the mayor's conference, said.

legislation. Much of this legislation is so broad in its provisions that, in the hands of reactionary judges and conservative juries, an accused person has little opportunity to avoid its penalties.

"Such legislation had its origin many years ago in the activities of a revolutionary organization which, at that time, thought that its main task was to bait the police and public officials in general rather than concentrate upon the education of the working masses. The endless provocation provoked counter-provocation on the part of reactionary legislatures which passed the drastic legislation. One result was that members of unions and of the Socialist Party drained their financial resources to defend the victims of the baiting policy. Funds that could have been used for better purposes were spent upon costly court trials.

"The net result today of more than a decade of what was considered 'revolutionary' tactics was the strengthening of the enemy behind a barrier of anti-syndicalist laws such as will not be found in Europe except in the fascist nations. The old trend toward anti-syndicalist reaction is again evident at Washington and in a number of states. This history is an example of an unwitting united front between naive 'revolutionaries' and shrewd reactionaries. The working class movement that does not know how to avoid being thus snared into an ambush of the enemy sacrifices the real interest of the working masses.

"The braggart and the mouth of the 'revolutionary phrase' is often burnt up in the short circuit generated by his own folly. To be an uncompromising Socialist it isn't necessary to be a fool."

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

where we can hold a rousing rally. Do your duty. • • •

Week previous it was the TVA. Last week it was 7a of the NRA and in addition the coal code in Kentucky that was proclaimed unconstitutional. These capitalist jurists are doing the very thing we would expect them to do. All is well until the mass of workers awaken to the injustices. When they do awaken, they will sweep aside the codes and the jurists and establish laws for themselves which they will declare constitutional. • * *

Anyone that still thinks the depression is subsiding only needs to look at the figure of unemployed in Illinois. There are supposed to be one million unemployed in Illinois and we could add a nice figure to that if we were to be more accurate. However, we needn't do that because it's bad enough to know that one out of every five people and that includes children are out of work. We're still sailing along with the NRA and the New Deal.

Shulman at English Section Meeting

Mordecai Shulman, prominent labor attorney, will be the main speaker at the regular meeting of the English section of the JSF Club No. 1, Friday evening, March 8, at Style's Hell, 2700 S. Turner Ave., at 8:00 o'clock. Comrade Shulman is well-known among the labor unions, and his subject will be "The Part the Socialist Party Plays in the American Labor Movement."

Included on the same program will be Olga Beranek, of the Lawndale Branch, and Oscar Godina, of the Club. A short one-act skit entitled, "The Age of Dissent" will be presented by the members. There will also be a few numbers from the juvenile section, and light refreshments will be served after the meeting.

Admission is free, and no one should miss the opportunity to attend this interesting and worthwhile meeting.

Mary Jugg.

Socialist Strength Holds In Vienna

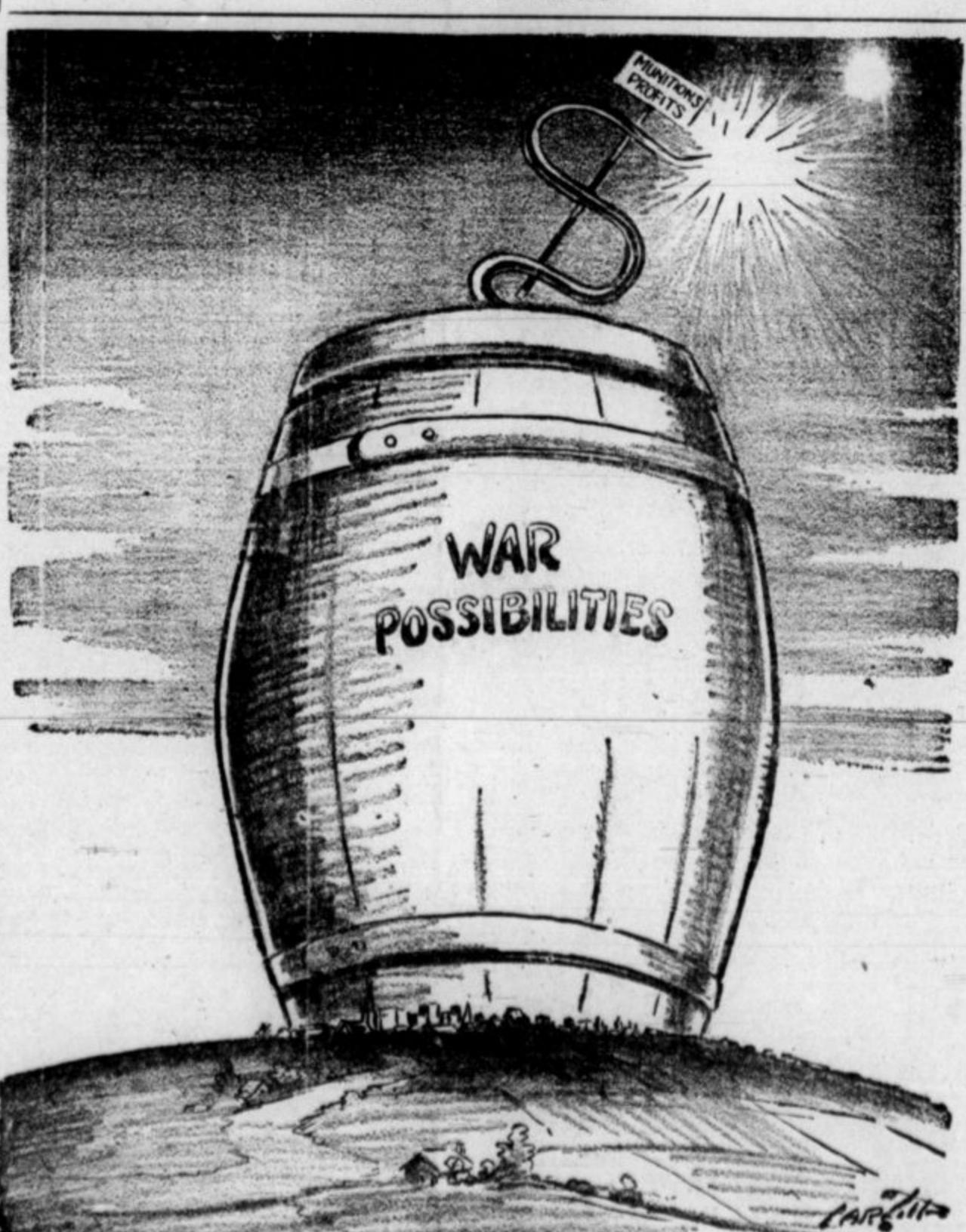
Socialist demonstrations against the present government of Austria were held in nearby woods of Vienna during the second weekend of February, in spite of strong efforts of police to prevent them. Hundreds of separate meetings were arranged after an army of police, on skis, had been sent out to prevent a mass meeting.

"We shall come again—Vienna Socialists," proclaimed an electric sign in a suburb of Vienna. Workers throughout the city darkened their houses for an hour and thirty minutes in honor of the martyrs of the February civil war last year. — R. L. A.

Always Dishonest

Capitalism, corner-stoned in industrial robbery and buttressed by political corruption, is essentially craven and cowardly. It does not fight in the open. It fights, as it robs, in the most sneaking and cowardly way.—Eugene V. Debs.

GIANT POWDER

How One Half Lives

A new corporation has been formed in New York City.

It will provide men to take your dog out for a walk every day at so much a week.

AND THE OTHER HALF

An aged Boston couple was found dead in an unheated, foodless apartment.